

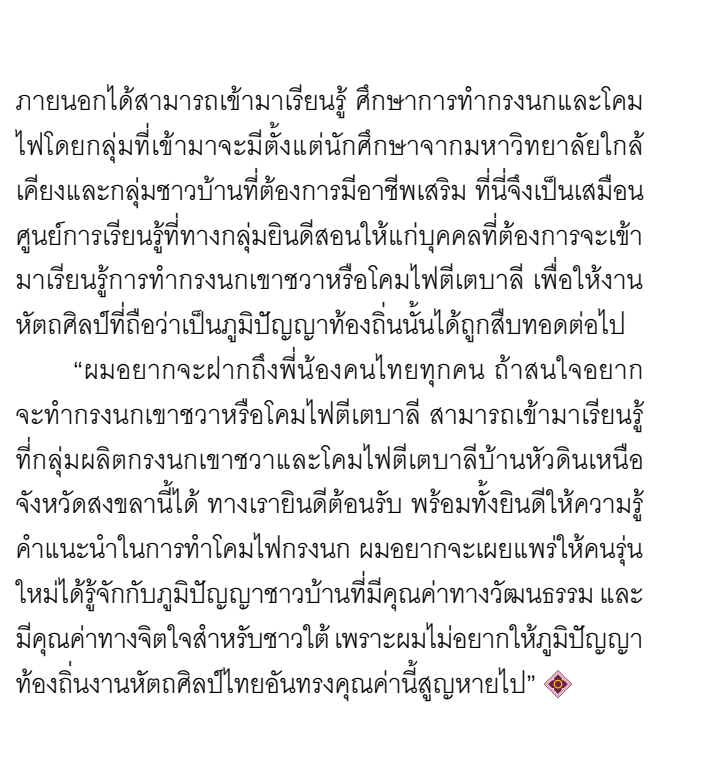
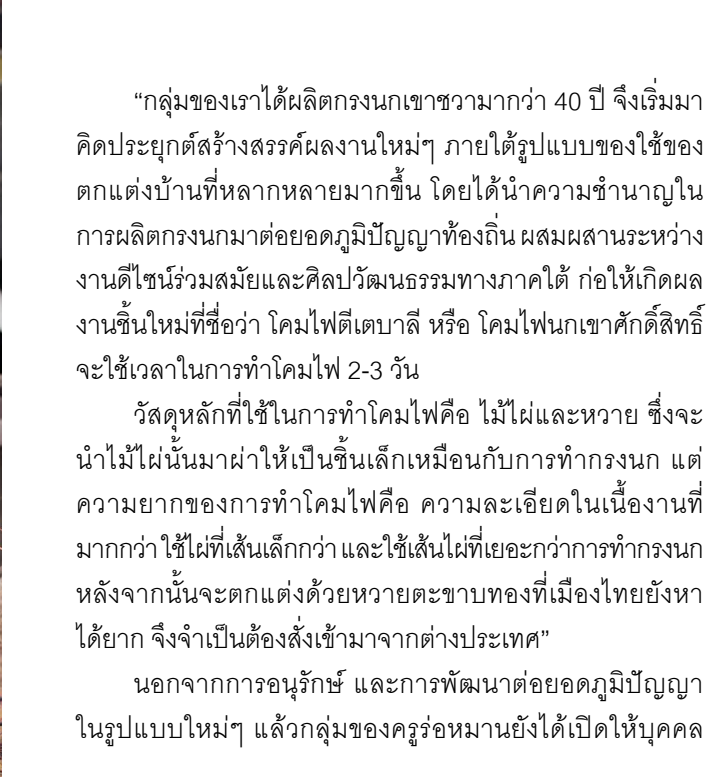
“ผมอยากจะเผยแพร่ให้คนรุ่นใหม่ได้รู้จักกับภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม และมีคุณค่าทางจิตใจสำหรับชาวใต้ เพราะผมไม่อยากจะให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันทรงคุณค่านี้สูญหายไปจากงานหัตถ์ไทยศิลป์”

“การประดิษฐ์กรงนกและคอมไฟตีเตบาสี”

ร่อหมาน จรีดาโอ๊ะ
อายุ 65 ปี

ที่อยู่ : 3/1 หมู่ที่ 8 หมู่บ้านห้วยดินเหนียว ตำบลป่าชิง
อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา 90130
โทรศัพท์ : 08-1328-9960

ภูมิปัญญาการต่อกรงนกของอำเภอจะนะ มีมาต่อเนื่องยาวนานกว่า 200 ปี เพราะเชื่อกันว่าการเลี้ยงนกเขาไว้ในบ้าน จะทำให้เกิดโชคลาภชีวิตรุ่งเรือง แต่กรงนกเขาแห่งจะนะ ไม่ได้มีเพียงความละเอียดสวยงาม หากยังถ่ายทอดความหมายของกรงนกศักดิ์สิทธิ์ที่ใช้ไม้จำนวน 99 ซี่ เลขดีที่เชื่อว่าให้โชคให้ลาภ และปกป้องภัยให้ผู้ครอบครองเป็นเจ้าของ เรื่องราวเปี่ยมเสน่ห์ทางวัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านกรงนก กลายเป็นแรงกระตุ้นจินตนาการ ก่อให้เกิดการสร้างสรรคชิ้นงานที่แตกต่างไปจากเดิม มีการผสมผสานเสน่ห์วัฒนธรรมพื้นถิ่น ความเชื่อในนกเขาศักดิ์สิทธิ์ ถ่ายทอดผ่านชิ้นงานร่วมสมัยในรูปแบบของตกแต่งบ้านที่มีประโยชน์ใช้สอยได้อย่างน่าประทับใจ

ครู่อหมาน ขริดาไอ๊ะ เริ่มทำงานเกี่ยวกับการประดิษฐ์กรงนกมาตั้งแต่ปี 2516 โดยสืบทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ครู่อหมานเป็นรุ่นที่ 8 ที่ได้สืบสานการทำกรงนกจากไม้ไผ่ ที่ยังคงรักษาเอกลักษณ์และความสวยงามเอาไว้ อีกทั้งได้พัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้านเพื่อส่งขายต่างประเทศ โดยเฉพาะโคมไฟตีเตบาลี ที่ได้รับความนิยมอย่างมาก เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความแปลกตา สวยงามและดูโดดเด่นไม่ซ้ำใคร

“ผมมีอาชีพเป็นเกษตรกร ทำสวนทำไร่ และเป็นผู้ใหญ่บ้านด้วย ในปี 2516 พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรีรัฐบาลมีนโยบายในการให้ความช่วยเหลือปากท้องของชาวบ้านให้มีงานทำในหมู่บ้านหรือชุมชน โดยไม่ต้องออกไปทำงานในเมือง ผมจึงได้นำความคิดตรงนั้นมาเป็นแรงจูงใจที่จะหางานทำ

ในช่วงนั้นคณะนกกกำลังบูม จึงได้แนวคิดที่เราน่าจะทำกรงนกเขาจำหน่ายเพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพให้พ่อแม่พี่น้องในชุมชนของเรา ช่วงเริ่มแรกได้มีการพูดคุยกับคนในชุมชนเรื่องการตั้งกลุ่มผลิตกรงนกเขาชาว มีผู้เข้าร่วมกลุ่ม 5-6 คน จากวันนี้เป็นต้นมาทักษะการเหลาไม้ประกอบเป็นกรงนกได้ช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชนเกิดเป็นประสบการณ์และองค์ความรู้ส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน ความนิยมในการเลี้ยงนกเขาได้กลายเป็นวัฒนธรรมที่สะท้อนวิถีชีวิตชาวใต้อย่างเราได้ชัดเจน การทำกรงนกเขาชาวใต้ได้ว่าเป็นการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมแขนงนี้ไม่ให้สูญหาย”

การสร้างกรงนกเขาจะใช้ไม้ไผ่กระบอกเดียว ผ่าซีกด้านข้าง ไม้ไผ่จะถูกเหลาจนกลายเป็นเส้นเล็กๆ เพื่อใช้ทำซี่กรง ซึ่งต้องอาศัยทักษะฝีมือ ความละเอียด และความอดทนในการสร้างสรรคชิ้นงาน การทำกรงนกเขาจะทำแบบ 99 ซี่ เพราะเชื่อว่าเป็นกรงมงคล ซึ่งต่อมากลายเป็นรูปแบบมาตรฐานในการทำกรงนกในกลุ่มของครู่อหมานด้วย

“กลุ่มของเราได้ผลิตกรงนกเขาชวามากกว่า 40 ปี จึงเริ่มมาคิดประยุกต์สร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ ภายใต้รูปแบบของใช้ของตกแต่งบ้านที่หลากหลายมากขึ้น โดยได้นำความชำนาญในการผลิตกรงนกมาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานระหว่างงานดีไซน์ร่วมสมัยและศิลปวัฒนธรรมทางภาคใต้ ก่อให้เกิดผลงานชิ้นใหม่ที่ชื่อว่า โคมไฟตีเตบาลี หรือ โคมไฟนกเขาศักดิ์สิทธิ์ จะใช้เวลาในการทำโคมไฟ 2-3 วัน

วัสดุหลักที่ใช้ในการทำโคมไฟคือ ไม้ไผ่และหวาย ซึ่งจะนำไม้ไผ่นั้นมาผ่าให้เป็นชิ้นเล็กเหมือนกับการทำกรงนก แต่ความยากของการทำโคมไฟคือ ความละเอียดในเนื้องานที่มากกว่าใช้ไม้ที่เส้นเล็กกว่า และใช้เส้นไผ่ที่เยาะกว่าการทำกรงนก หลังจากนั้นจะตกแต่งด้วยหวายตะขาบทองที่เมืองไทยยังหาได้ยาก จึงจำเป็นต้องสั่งเข้ามาจากต่างประเทศ”

นอกจากการอนุรักษ์ และการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาในรูปแบบใหม่ๆ แล้วกลุ่มของครู่อหมานยังได้เปิดให้บุคคล

ภายนอกได้สามารถเข้ามาเรียนรู้ ศึกษาการทำกรงนกและโคมไฟโดยกลุ่มที่เข้ามาจะมีตั้งแต่เด็กศึกษาจากมหาวิทยาลัยใกล้เคียงและกลุ่มชาวบ้านที่ต้องการมีอาชีพเสริม ทั้งนี้จึงเป็นเสมือนศูนย์การเรียนรู้ที่ทางกลุ่มยินดีสอนให้แก่บุคคลที่ต้องการจะเข้ามาเรียนรู้การทำกรงนกเขาชวหรือโคมไฟตีเตบาลี เพื่อให้งานหัตถศิลป์ที่ถือว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นได้ถูกสืบทอดต่อไป

“ผมอยากจะฝากถึงพี่น้องคนไทยทุกคน ถ้าสนใจอยากจะทำกรงนกเขาชวหรือโคมไฟตีเตบาลี สามารถเข้ามาเรียนรู้ที่กลุ่มผลิตกรงนกเขาชวและโคมไฟตีเตบาลีบ้านหัวดินเหนือจังหวัดสงขลาได้ ทางเรายินดีต้อนรับ พร้อมทั้งยินดีให้ความรู้คำแนะนำในการทำโคมไฟกรงนก ผมอยากจะได้เผยแพรให้คนรุ่นใหม่ได้รู้จักกับภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม และมีคุณค่าทางจิตใจสำหรับชาวใต้ เพราะผมไม่อยากจะให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นงานหัตถศิลป์ไทยอันทรงคุณค่านี้สูญหายไป”